

มารู้จัก...

มาตรการเศรษฐศาสตร์ในการจัดการมลพิษ

Fines

tax

Fees

Permits

deposit - refund

Subsidy

มารู้จัก... มาตรการเศรษฐกิจศาสตร์ในการจัดการมลพิษ

พิมพ์ครั้งที่ 1 เมษายน 2558 จำนวน 200 เล่ม

จัดพิมพ์โดย ส่วนเศรษฐกิจศาสตร์สิ่งแวดล้อม กองแผนงานและประเมินผล
กรมควบคุมมลพิษ
92 ซอยพหลโยธิน 7 สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0 2298 2457
<http://www.pcd.go.th>

สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2558 โดย กองแผนงานและประเมินผล กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

ปัญหามลพิษและการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้หลายประเทศให้ความสนใจและหันมาร่วมกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มีการนำมาตรการและเครื่องมือต่างๆ มาใช้ร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งที่มีประโยชน์และนำมาใช้เสริมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ อาทิ ภาษีสิ่งแวดล้อม ค่าธรรมเนียมค่ามัดจำคืนเงิน ค่าประกันความเสียหาย จะเป็นต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมที่ถูกรวมไว้กับต้นทุนการผลิต ทำให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการเลือกผลิตสินค้าหรือดำเนินกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เนื่องจากต้นทุนสินค้าจะต่ำกว่าสินค้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสูง ซึ่งจะถูกบวกภาษี ค่าธรรมเนียมหรือค่าอื่นๆ ที่ใช้ในการจัดการมลพิษในอัตราที่สูง สินค้าจึงมีราคาแพงกว่า ผู้บริโภคจึงมีทางเลือกในการเลือกบริโภคสินค้าหรือใช้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมมาสู่การรักษาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เมื่อความต้องการของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น กลไกการตลาดจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ผลิตต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้สินค้ามีราคาลดลง

กรมควบคุมมลพิษ รวบรวมข้อมูลและสาระความรู้เกี่ยวกับมาตรการเศรษฐศาสตร์ในการจัดการมลพิษแต่ละประเภท พร้อมทั้งการเรียนรู้ประสบการณ์การใช้มาตรการเศรษฐศาสตร์ของประเทศไทยและต่างประเทศ และจัดทำหนังสือ “มารู้จัก...มาตรการเศรษฐศาสตร์ในการจัดการมลพิษ” เพื่อเผยแพร่เป็นความรู้และส่งเสริมให้เกิดการใช้มาตรการเศรษฐศาสตร์ในการบริหารจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

กองแผนงานและประเมินผล
กรมควบคุมมลพิษ
เมษายน 2558

	หน้า
ความหมายของมาตรการทางเศรษฐศาสตร์	1
วัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการมลพิษ	1
ประเภทของเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการจัดการมลพิษ	2
เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสมกับการจัดการมลพิษแต่ละประเภท	8
มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการจัดการมลพิษของประเทศไทยในปัจจุบัน	9
มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการมลพิษของต่างประเทศ	11

ความหมายของมาตรการทางเศรษฐศาสตร์

มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ เป็นกลไกหนึ่งที่จะนำมาใช้ทำให้ราคาสินค้าและบริการได้มีการรวมต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตบริโภค และกำจัด ตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle) ซึ่งจะช่วยให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและร่วมลดการสร้างมลพิษจากการผลิต บริโภคสินค้าและบริการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการมลพิษ

➔ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้บริโภคให้ลดมลพิษ เช่น

- บำบัดน้ำทิ้งก่อนปล่อยเพื่อลดปริมาณน้ำเสีย
- การลดใช้ถุงพลาสติกเพื่อลดขยะมูลฝอย
- ปิดไฟเพื่อลดการใช้พลังงาน
- การใช้หลอดไฟประหยัดพลังงาน
- การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

➔ สร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ลดมลพิษเพิ่มขึ้น เช่น เก็บภาษีมลพิษเพิ่มขึ้นตามปริมาณน้ำเสียหรืออากาศเสียที่ปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม

ทำให้ผู้ก่อมลพิษต้องหาวิธีการที่จะลดปริมาณการปล่อยของเสีย โดยอาจจะเปลี่ยนวัตถุดิบ เปลี่ยนวิธีการผลิต นำเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดมาใช้ เป็นต้น

ประเภทของเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการจัดการมลพิษ

➡ ค่าธรรมเนียม การอนุญาต (Administrative Fees) คือ

เงินที่จะเรียกเก็บจากผู้ประกอบการ โดยเรียกเก็บเมื่อยื่นขอใบอนุญาตดำเนินการ ส่วนใหญ่จะใช้เมื่อมีการขออนุญาตประกอบกิจการหรือประกอบวิชาชีพที่ต้องมีระบบการอนุญาตการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การขอใบอนุญาตประกอบกิจการรับทำการเก็บขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอยโดยทำ

เป็นธุรกิจ การขอใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการสร้างระบบ การควบคุม การดำเนินการเหล่านี้ให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานหรือระเบียบที่กำหนด

แบบคำขออนุญาต

เขียนที่ .....

วันที่ .....

ข้าพเจ้า ..... อายุ ..... ปี สัญชาติ .....

อยู่บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตำบล/แขวง ..... อำเภอ/เขต ..... จังหวัด .....

ขอยื่นคำขออนุญาตประกอบกิจการ

( ) สถานที่จำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ประเภท ..... ตามแผน

( ) กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภท ..... คน ใช้ทั้งชั้นใต้ดิน และฝ้า

( ) กิจการอุตสาหกรรม ที่มีก๊าซพิษ ..... (เป็นประจักษ์เป็นเครื่องควบคุมตามชนิด)

( ) กิจการจำหน่ายสินค้าในห้างสรรพสินค้า จำหน่ายสินค้าประเภท ..... นวัตกรรม ..... โดยวิธีการ .....

( ) กิจการรับทำการบิน ชนิดอากาศยานปีกหมุนโดยดำเนินการในธุรกิจ ประเภท

เก็บขนสิ่งปฏิกูลโดยมีรถส่งกำจัด

เก็บขนและกำจัดสิ่งปฏิกูล โดยมีระบบกำจัดขยะ

เก็บขนและกำจัดมูลฝอย โดยมีรถส่งกำจัด

ข้อ ( ) (กำหนดรายละเอียดอื่น) ..... พร้อมแนบนี้ ข้าพเจ้าได้แนบหลักฐานและเอกสารด้วย ดังนี้

1) สำเนาบัตรประจำตัว ..... (ประเภทพนักงานบริษัท/กิจ)

2) สำเนาทะเบียนบ้าน

3) หลักฐานการผูกขาดตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ

3.1 .....

3.2 .....

4) .....

5) .....

➡ **ค่าธรรมเนียมการใช้ (User Fees หรือ User Charges)** คือ เงินที่จ่ายสำหรับต้นทุนการบำบัด กำจัดของเสีย หรือการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ/แร่ธาตุ เช่น

- ค่าธรรมเนียมการจัดการน้ำเสีย
- ค่าธรรมเนียมการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย
- ค่าธรรมเนียมการเข้าอุทยาน เป็นต้น

ลำดับที่	รายการ	อัตรา
1	ค่าบริการขยะมูลฝอยที่ฝังกลบ ชนิด ๑	
	ขยะมูลฝอยขนาดเล็ก ปริมาณไม่เกิน ๓๐๐ กิโลกรัม/ครั้ง	๒๐๐
	ขยะมูลฝอยขนาดใหญ่ ปริมาณเกิน ๓๐๐ กิโลกรัม/ครั้ง	๑๕๐
2	ค่าบริการขยะมูลฝอยที่ฝังกลบ ชนิด ๒	
	ค่าบริการขยะมูลฝอยที่ฝังกลบ ชนิด ๒	๒๐
	๑.๑ ปริมาณไม่เกิน ๒๐ กิโลกรัม	๒๐
	๑.๒ ปริมาณเกิน ๒๐ กิโลกรัม แต่ไม่เกิน ๑๐๐ กิโลกรัม	๔๐
	๑.๓ ปริมาณเกิน ๑๐๐ กิโลกรัม แต่ไม่เกิน ๑,๐๐๐ กิโลกรัม	๒,๐๐๐
	๑.๔ ปริมาณเกิน ๑,๐๐๐ กิโลกรัม	๒,๐๐๐
	๒. ค่าบริการขยะมูลฝอยที่ฝังกลบ ชนิด ๒	๑๐๐
	๒.๑ ปริมาณไม่เกิน ๑,๐๐๐ กิโลกรัม	๑๐๐
	๒.๒ ปริมาณเกิน ๑,๐๐๐ กิโลกรัม	๑๐๐

ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
เรื่อง กำหนดอัตราค่าบริการสำหรับบุคคลเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ จำนวน ๑๓ แห่ง มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป

ลำดับที่	อุทยานแห่งชาติ	อัตราค่าบริการ
ภาคเหนือ		
1	แม่จอน จังหวัดลำปาง	ชาวไทย ผู้ใหญ่ ๕๐๐ บาท เด็ก ๕๐ บาท
2	ดอยผานานก จังหวัดเชียงใหม่	
3	ดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่	
4	ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่	
5	ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเพชรบูรณ์	ชาวต่างประเทศ ผู้ใหญ่ ๕๐๐ บาท เด็ก ๑๐๐ บาท
6	ป่าหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดชัยภูมิ	
7	ภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเลย	
8	ห้วยน้ำดัง จังหวัดเชียงใหม่	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
9	เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดบุรีรัมย์	
10	ภูผามาศ จังหวัดอุดรธานี	
11	ภูผาตั้ง จังหวัดเลย	
12	ภูเรือ จังหวัดเลย	
ภาคตะวันออก		
13	เขาชะเมาห้วยป่าหุบเขาเสด็จ จังหวัดระยอง	
14	ป่าภคินี จังหวัดฉะเชิงเทรา	
15	หมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด	
ภาคตะวันตก		
16	แม่กระบุง จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
17	เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี	
18	ไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี	
19	เอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี	
ภาคใต้		
20	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุตรดิตถ์	
21	ตะรุเตา จังหวัดสตูล	
22	ธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่	
23	หมู่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่	
24	หมู่เกาะสิมิลัน จังหวัดพังงา	
25	หมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา	
26	หมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	
27	หาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง	
28	หาดนพรัตนธารา-หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่	
29	อ่าวพังงา จังหวัดพังงา	
ภาคเหนือ		
30	ขุนเขา จังหวัดเชียงใหม่	ชาวไทย ผู้ใหญ่ ๒๐ บาท เด็ก ๑๐ บาท
31	เขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์	
32	ดอยภูบาน จังหวัดพะเยา	
ภาคตะวันตก		
33	เฉลิมพระเกียรติไทยประจัน จังหวัดราชบุรี	ชาวต่างประเทศ ผู้ใหญ่ ๑๐๐ บาท เด็ก ๕๐ บาท

➡ **ค่าปรับ (Fines)** คือ เงินที่ผู้ก่อมลพิษต้องจ่ายเมื่อไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่มีอยู่ เช่น ค่าปรับกรณีลักลอบทิ้งน้ำเสียหรือของเสีย มาตรา 90 และ 91 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

➡ ค่าภาษีการปล่อยมลพิษ

(Pollution Tax หรือ Pollution Fees)

คือ เงินที่เรียกเก็บจากผู้ประกอบการที่ปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมได้แก่ การเก็บภาษีการปล่อยมลพิษทางน้ำ ภาษีมลพิษทางอากาศ โดยเรียกเก็บตามปริมาณหรือประเภทของมลพิษที่ปล่อยออกมา

➡ การซื้อขายหรือโอนใบอนุญาตการปล่อยมลพิษ (Marketable or Tradable Permits)

คือ ระบบที่ยอมให้มีการซื้อ ขาย สิทธิความเป็น

เจ้าของใบอนุญาตปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมได้ และสร้างตลาดให้ผู้ก่อมลพิษสามารถปล่อยมลพิษที่บำบัดได้มาตรฐานแล้วออกสู่สิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกกฎหมาย ซึ่งเหมาะสำหรับการควบคุมปริมาณมลพิษโดยรวมในพื้นที่ใดพื้นที่

หนึ่งและสามารถประยุกต์ใช้กับการควบคุมทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำกัด เช่น การซื้อขายคาร์บอนเครดิต การกำหนดสิทธิ การใช้น้ำและอนุญาตให้ซื้อ ขาย สิทธิการใช้น้ำระหว่างผู้ใช้น้ำ หรือกลุ่มผู้ใช้น้ำในภาคส่วนต่างๆ เป็นต้น ซึ่งในประเทศไทยยังไม่ได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้

➡ **ค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ (Product Surcharge)** คือ การเก็บเงินจากผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เกิดมลพิษในขั้นตอนการผลิต การบริโภค หรือการกำจัด เช่น การเก็บค่าธรรมเนียมจากแบตเตอรี่ สารที่ทำลายชั้นโอโซนบรรจุภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ก่อให้เกิดของเสียอันตรายหลังจากการใช้ เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยจะเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าวจากภาษีสรรพสามิต ค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บได้สามารถนำกลับมาใช้เพื่อจัดการซากผลิตภัณฑ์ เช่น เป็นค่าใช้จ่ายในการรีไซเคิล บำบัด และกำจัดของเสีย

ประเภทที่	รายการ	อัตราภาษี			
		อัตราสูงสุดที่จัดเก็บ		อัตราที่จัดเก็บในปัจจุบัน	
		ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ (บาท)	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ (บาท)
08.90	(4) แบตเตอรี่				
	(4.1) แบตเตอรี่	30	-	10	-
	(4.2) แบตเตอรี่ที่ใช้วัตถุพิษหรือส่วนประกอบในการผลิตจากแบตเตอรี่ที่ได้เสียภาษีสรรพสามิต	30	-	5	-

➡ **ระบบมัดจำคืนเงิน (deposit - refund system)** เป็นการคืนเงินมัดจำ หรือเงินค่าประกันให้กับผู้บริโภค ในกรณีที่ซื้อสินค้าไปแล้ว นำภาชนะบรรจุภัณฑ์มาคืน เช่น บรรจุภัณฑ์ประเภทขวดแก้วบรรจุ น้ำอัดลมประเภทฝาจีบ แบตเตอรี่รถยนต์ เป็นต้น

ระบบมัดจำคืนเงินจะนำหลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility : EPR) มาใช้ประกอบกันเพื่อให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วตลอดกระบวนการ ตั้งแต่การรับคืน เก็บรวบรวม ขนส่ง นำกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการบำบัดและกำจัด เช่น ซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

➡ การใช้อัตราภาษีที่แตกต่างกัน (Tax Differentiation)

เป็นการเก็บเงินจากผู้บริโภค เพื่อจูงใจให้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยเพราะมีราคาต่ำกว่า เช่น

- การเก็บภาษีสรรพสามิตจากน้ำมันไร้สารตะกั่ว ในอัตราต่ำกว่าน้ำมันที่มีสารตะกั่ว

- การเก็บภาษีจากแบตเตอรี่ที่ใช้ตะกั่วรีไซเคิลในอัตราต่ำกว่า แบตเตอรี่ที่ใช้ตะกั่วจากแหล่งธรรมชาติ

- การเก็บภาษีสรรพสามิตรถยนต์ 4 จังหวะในอัตราที่ต่ำกว่า รถจักรยานยนต์ 2 จังหวะ

- การเก็บภาษีผลิตภัณฑ์ที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ

- การเก็บภาษีสรรพสามิตรถยนต์คาร์บอนต่ำ เป็นต้น

➔ การวางประกันความเสี่ยง หรือความเสียหายต่อสิ่งแวดลอม (Performance Bonds) คือ การเก็บค่าประกันความเสี่ยงจากผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดลอม โดยการวางเงินประกันจะต้องมากพอสำหรับใช้ในการเยียวยา

ความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเหมาะสมกับกิจการที่มีความเสี่ยงก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดลอมหรืออาจเกิดการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษ เช่น การทำเหมืองแร่ เป็นต้น ซึ่งหากผู้ประกอบการทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดลอมจะต้องรับผิดชอบความเสียหายดังกล่าว ตามมาตรา 131/1 พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510

➔ มาตรการอุดหนุน (Subsidy) คือ มาตรการที่สนับสนุนการลดมลพิษหรือช่วยรักษาสิ่งแวดลอม โดยเฉพาะกิจการที่มีการลงทุนสูงให้ผลตอบแทนต่ำไม่คุ้มทุน แต่รัฐต้องการส่งเสริมกิจการดังกล่าวเพราะเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดลอม เช่น การให้เงินช่วยเหลือ การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ การยกเว้นหรือลดภาษี เป็นต้น

เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสมกับการจัดการมลพิษแต่ละประเภท

ประเภทเครื่องมือ	มลพิษทางน้ำ	มลพิษทางอากาศ	ขยะมูลฝอย	ของเสียอันตราย	อื่นๆ
1. ค่าธรรมเนียมการอนุญาต	✓	✓	✓	✓	ทรัพยากรน้ำ
2. ค่าธรรมเนียมการใช้	✓	-	✓	✓	ทรัพยากรแร่ธาตุ/ ค่าเข้าอุทยาน
3. ค่าปรับ	✓	✓	✓	✓	-
4. ค่าภาษีการปล่อยมลพิษ	✓	✓	-	-	-
5. การซื้อซื้อขายหรือโอนใบอนุญาตการปล่อยมลพิษ	✓	✓	-	-	คาร์บอนเครดิต
6. ค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์	-	-	-	✓	-
7. ระบบมัดจำคืนเงิน	-	-	✓	✓	-
8. การใช้อัตราภาษีที่แตกต่างกัน	✓	✓	✓	✓	-
9. การวางประกันความเสี่ยงหรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม	-	-	-	✓	-
10. มาตรการอุดหนุน	✓	✓	✓	✓	-

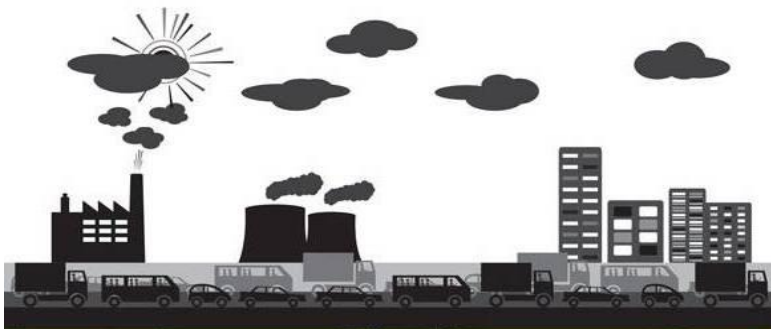

เครื่องมือเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการจัดการมลพิษของประเทศไทยในปัจจุบัน

ประเภทเครื่องมือ ที่ประเทศไทยใช้ใน การจัดการมลพิษ	มลพิษทางน้ำ	มลพิษทางอากาศ	ขยะมูลฝอย/สารพิษ/ ของเสียอันตราย
<p>1. การใช้อัตราภาษีที่แตกต่างกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาษีสรรพสามิต - ภาษีศุลกากร - การส่งเสริมการลงทุน 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาษีสำหรับการนำเข้าวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันบำบัด กำจัดมลพิษทางน้ำ - การให้สิทธิพิเศษด้วยการส่งเสริมการลงทุนและยกเว้นภาษีรายได้ให้กับโรงงานอุตสาหกรรมที่มีเงื่อนไข/ประเภทที่กำหนดหรือตั้งอยู่ในเขตที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาษีสำหรับรถยนต์ที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ - ภาษีสำหรับน้ำมันไร้สารตะกั่วในอัตราต่ำกว่าน้ำมันที่มีสารตะกั่ว - เก็บภาษีรถจักรยานยนต์ 4 จังหวะ ในอัตราที่ต่ำกว่ารถจักรยานยนต์ 2 จังหวะ - ภาษีสำหรับการนำเข้าวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกัน บำบัด กำจัดมลพิษทางอากาศ - การให้สิทธิพิเศษด้วยการส่งเสริมการลงทุน และยกเว้นภาษีรายได้ให้กับโรงงานอุตสาหกรรมที่มีเงื่อนไข/ประเภทที่กำหนดหรือตั้งอยู่ในเขตที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาษีจากแบตเตอรี่รถยนต์ที่ใช้ตะกั่วรีไซเคิลในอัตราต่ำกว่าแบตเตอรี่ที่ใช้ตะกั่วใหม่ - สินค้า/ผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น สารเคมี เป็นต้น - การให้สิทธิพิเศษด้วยการส่งเสริมการลงทุนและยกเว้นภาษีรายได้ให้กับโรงงานอุตสาหกรรมที่มีเงื่อนไข/ประเภทที่กำหนดหรือตั้งอยู่ในเขตที่กำหนด

ประเภทเครื่องมือ ที่ประเทศไทยใช้ใน การจัดการมลพิษ	มลพิษทางน้ำ	มลพิษทางอากาศ	ขยะมูลฝอย/สารพิษ/ ของเสียอันตราย
2. ค่าธรรมเนียมการใช้	- ค่าบริการบำบัดน้ำเสียตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535		- ค่าธรรมเนียมการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
3. ระบบมัดจำคืนเงิน			<p>- มีการนำหลักการระบบมัดจำคืนเงินมาประยุกต์ใช้เพื่อเรียกคืนซากและบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการต้องการรวบรวมและนำไปใช้ใหม่ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ค่าคืนซากแบตเตอรี่เก่า/ยางรถยนต์เก่า ● ค่ามัดจำบรรจุภัณฑ์ เช่น ขวดน้ำอัดลม ขวดน้ำปลา เป็นต้น

มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการมลพิษของต่างประเทศ

เอเชีย

➔ ภาษีการปล่อยมลพิษทางน้ำ

💧 เวียดนาม

อัตราที่เรียกเก็บจะพิจารณาจาก

🇻🇳 ประเภทของแหล่งน้ำที่รองรับน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิด

มลพิษ

🇻🇳 ประเภท

หรือปริมาณมลพิษที่ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ โดยคิดจากค่าบีโอดี (BOD) ซีโอดี (COD) ปริมาณสารแขวนลอย (TSS) และโลหะหนัก โดยจะถูกจัดเก็บในอัตราสูงสุดดังนี้

◎ กรณีมีตะกั่ว 500,000 ดองเวียดนามต่อกิโลกรัม หรือประมาณ 755.75 บาทต่อกิโลกรัม

◎ กรณีมีสารหนูและแคดเมียม 1,000,000 ดองเวียดนามต่อกิโลกรัม หรือประมาณ 1,511.50 บาทต่อกิโลกรัม

◎ กรณีมีปรอท 20,000,000 ดองเวียดนามต่อกิโลกรัม หรือประมาณ 30,231.50 บาทต่อกิโลกรัม

ฟิลิปปินส์

การเก็บภาษีการปล่อยมลพิษทางน้ำจะจัดเก็บอัตราภาษี
ใน 2 รูปแบบ

อัตราภาษีคงที่

การเก็บอัตราภาษีคงที่จะขึ้นอยู่กับปริมาณและ
คุณภาพน้ำทิ้ง กรณีไม่มีโลหะหนักและมีโลหะหนัก

ปริมาณน้ำทิ้ง (ลูกบาศก์เมตร/วัน)	อัตราภาษี สำหรับน้ำทิ้งที่ไม่มีโลหะหนัก (บาท)	อัตราภาษีน้ำทิ้งที่มีโลหะหนัก (บาท)
< 30	4,630	6,400
30 - 100	5,340	7,120
100 - 150	6,050	7,830
> 150	7,120	8,900

อัตราภาษีแปรผัน

จัดเก็บในอัตรา 5 ฟิลิปปินส์เปโซต่อกิโลกรัม
หรือประมาณ 3.67 บาท ต่อกิโลกรัมของค่าบีโอดีหรือตะกอนแขวนลอย
ซึ่งหากแหล่งกำเนิดปล่อยมลพิษที่เป็นสารอินทรีย์ให้เก็บภาษีจากค่าบีโอดี
ของน้ำทิ้ง และหากแหล่งกำเนิดปล่อยมลพิษที่เป็นสารอนินทรีย์ให้เก็บภาษี
จากค่าตะกอนแขวนลอยของน้ำทิ้ง

ภาษีการปล่อยมลพิษทางอากาศ

เวียดนาม

จะจัดเก็บจากค่าฝุ่นละอองรวม (TSP), ซัลเฟอร์ได
ออกไซด์ (SO₂), ไนโตรเจนออกไซด์ (NO_x) และคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)
โดยผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะมี 2 กลุ่ม ได้แก่

๑ ผู้ประกอบการที่มีการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลให้ชำระภาษีที่สำนักงานคลังในท้องถิ่น

๒ เจ้าของยานพาหนะที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลให้เก็บภาษี ณ จุดจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงทั่วประเทศ โดยผู้จำหน่ายน้ำมันจะได้รับค่าตอบแทน ร้อยละ 5 จากภาษีที่จัดเก็บได้ การประเมินปริมาณมลพิษที่ปล่อยออกมาให้คำนวณจากชนิด คุณภาพ ปริมาณของเชื้อเพลิงที่ใช้ เทคโนโลยีของเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ใช้เชื้อเพลิง และระบบบำบัดมลพิษก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม

* จีน

จะเริ่มบังคับใช้ระบบภาษีสิ่งแวดล้อมเต็มรูปแบบภายในปี 2558 โดยตั้งเป้าหมาย

ว่าในปี 2563 จะลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ลงจากปี 2548 ร้อยละ 40 - 45 แต่ยังไม่ชัดเจนว่ารัฐบาลจีนจะบังคับใช้มาตรการภาษีสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศหรือเฉพาะพื้นที่

ตัวอย่างเช่น เจียงซี (Jiangxi) มณฑลทางตอนใต้ที่กำลังประสบกับปัญหามลพิษที่รุนแรงได้เสนอขอเป็นพื้นที่นำร่อง โดยได้เริ่มทดลองใช้ระบบภาษีสิ่งแวดล้อม เมื่อปลายปี 2556 เพื่อให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ลดการปล่อยมลพิษและใส่ใจดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

❖ ญี่ปุ่น

เก็บภาษีน้ำมัน

ถ่านหิน และเชื้อเพลิงจากฟอสซิล
อื่นๆ มีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม
พ.ศ. 2555 เพื่อลดผลกระทบจาก
การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
ซึ่งจะจัดเก็บจากผู้ผลิตในประเทศ
และผู้นำเข้าจากต่างประเทศ
การเก็บภาษีจะคำนวณจากปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จาก
น้ำมันเชื้อเพลิง ดังนี้

● วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2555 เก็บภาษี 250 เยนต่อกิโลลิตร

● วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2557 เก็บภาษี 500 เยนต่อกิโลลิตร

● วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2559 เก็บภาษี 740 เยนต่อกิโลลิตร

รายได้จากการจัดเก็บภาษีรัฐบาลญี่ปุ่นจะนำไปใช้พัฒนาการใช้พลังงาน
ธรรมชาติ ภาษีใหม่นี้จะทำให้ภาคธุรกิจและครัวเรือนมีภาระเพิ่มขึ้นอย่างมาก

➔ ภาษีบรรจุภัณฑ์/ภาษีถุงพลาสติก

☞ สิงคโปร์

มีการร่วมกันรณรงค์โดยกำหนดให้วันพุธแรกของเดือน
เป็นวันพกถุงช้อปปิ้งหากไม่ได้เตรียมถุงไปก็ต้องจ่ายเงินเป็นค่าถุงไบละ 0.1
เหรียญสิงคโปร์ หรือประมาณ 2.50 บาท ให้กับห้างสรรพสินค้า

☞ ไต้หวัน

ในปี 2545 ไต้หวันกำหนดอัตราภาษีค่าถุงพลาสติกใน
อัตรา 1 – 3 ดอลลาร์ไต้หวันต่อถุง หรือประมาณ 1 – 3.5 บาท

👉 ฮ็องกง

ตั้งแต่ปี 2552 ฮ็องกงได้เรียกเก็บค่าถุงพลาสติกจากผู้ซื้อสินค้า 50 เซนต์ต่อถุง หรือประมาณ 2.9 บาทต่อถุง ในกรณีที่ไม่มีการนำถุงมาเอง

➡ การออกใบอนุญาตปล่อยมลพิษ

👉 จีน

มีระบบการออกใบอนุญาตปล่อยมลพิษ (Discharge Permit System : DPS) ซึ่งจำกัดทั้งปริมาณและความเข้มข้นของมลพิษในน้ำทิ้งและอากาศเสียที่สถานประกอบการจะระบายออกสู่สิ่งแวดล้อม เจ้าของสถานประกอบการจะต้องจดทะเบียนกับสำนักงานสิ่งแวดล้อม โดยในระดับมณฑลสำนักงานสิ่งแวดล้อมจะประเมินความสามารถในการรองรับมลพิษของสิ่งแวดล้อมและออกใบอนุญาตที่กำหนดปริมาณมลพิษที่ปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม

➡ หลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility : EPR)

👉 ญี่ปุ่น

ได้ออกกฎหมายโดยใช้หลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต เรียกว่า กฎหมายระบุงการรีไซเคิลเครื่องใช้ไฟฟ้า ในบ้าน เมื่อปี 2544 ครอบคลุมเครื่องใช้ไฟฟ้าขนาดใหญ่ในบ้าน 4 ประเภท ได้แก่ โทรทัศน์ ตู้เย็น เครื่องซักผ้า และเครื่องปรับอากาศ และปี 2546 ได้เพิ่มเติมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมเครื่องใช้ไฟฟ้างดงกล่าวใช้

วิธีให้ร้านค้าปลีกรับสินค้าเก่าคืนเมื่อขายสินค้าใหม่ โดยผู้บริโภคมustจ่ายค่าธรรมเนียมการรีไซเคิลด้วยการซื้อตัวรีไซเคิลเมื่อคืนผลิตภัณฑ์เก่า ทั้งนี้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าได้รวมตัวกันเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มที่มีโรงงานรีไซเคิลของตนเอง และกลุ่มที่ไม่มีโรงงานรีไซเคิลของตนเอง แต่ใช้บริการจากโรงงานรีไซเคิลที่มีอยู่แล้ว

👉 เกาหลีใต้

ปี 2546 เกาหลีใต้ได้ออกกฎหมายโดยใช้หลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต ครอบคลุมการจัดการขยะหลายประเภท แทนการใช้ระบบมัดจำคืนเงินสำหรับการรีไซเคิลโดยกฎหมายดังกล่าวจะครอบคลุมบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ 5 ประเภท รวมทั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน อุปกรณ์ไอที และ

เครื่องเสียงไปจนถึงผลิตภัณฑ์ที่ใช้แบตเตอรี่ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ นาฬิกา กล้องถ่ายรูปและของเล่นเด็ก และปี 2548 ได้มีการกำหนดเป้าหมายการรีไซเคิล ซึ่งผู้ผลิตสามารถจัดระบบรีไซเคิลของ

ตนเองและว่าจ้างบริษัทรีไซเคิล

👉 ไต้หวัน

ปี 2540 ไต้หวันได้ออกกฎหมายโดยใช้หลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ตู้เย็น โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ เครื่องซักผ้า เครื่องคอมพิวเตอร์ และพรีนเตอร์ แทนการใช้ระบบรีไซเคิลแบบสมัครใจที่มีใช้มาตั้งแต่ ปี 2531

สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป

➔ โบนัสในการระบายน้ำทิ้ง

🍃 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายควบคุมมลพิษทางน้ำของสหรัฐฯ (The Federal Water Pollution Control Act of 1972) กำหนดให้แหล่งกำเนิดมลพิษทุกประเภทต้องได้รับใบอนุญาตในการระบายน้ำทิ้ง (National Pollution Discharge Elimination System: NPDES permits) สำนักงานคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของสหรัฐฯ (U.S. Environmental Protection Agency : EPA) ได้มอบอำนาจให้ 40 มลรัฐทำหน้าที่ออกใบอนุญาตระบายน้ำทิ้ง และสำนักงานเขต (regional offices) ของ EPA เป็นผู้ออกใบอนุญาตเองในอีก 10 มลรัฐ การจัดเก็บภาษีของมลรัฐต่างๆ ในรูปของค่าใบอนุญาตปล่อยน้ำทิ้ง สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

☞ 11 มลรัฐ จัดเก็บในอัตราคงที่หรือเหมาจ่าย บางมลรัฐแบ่งอัตราการจัดเก็บตามประเภทหรือขนาดของอุตสาหกรรมหรือแหล่งกำเนิดมลพิษ

☞ 18 มลรัฐ จัดเก็บตามปริมาณน้ำทิ้ง

☞ 10 มลรัฐ จัดเก็บตามปริมาณน้ำทิ้ง และปริมาณมลพิษ (toxicity) ในน้ำทิ้ง ตัวอย่างเช่น

💧 รัฐลุยเซียนา กำหนดค่าใบอนุญาตระบายน้ำทิ้ง รายปีเป็นหน่วย (worksheet assigning points) โดยคำนวณบนฐานของ

- ⊙ ความซับซ้อนของแหล่งกำเนิดมลพิษ
- ⊙ ปริมาณและประเภทของน้ำทิ้ง
- ⊙ มลพิษในน้ำทิ้ง
- ⊙ ความร้อนหรืออุณหภูมิของน้ำทิ้ง
- ⊙ ความเป็นอันตรายต่อการสาธารณสุข
- ⊙ ขนาดของแหล่งกำเนิดมลพิษขนาดใหญ่เล็ก

และนำหน่วยที่ได้มาคูณด้วยอัตรา 97.50 เหรียญสหรัฐ สำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษนอกภาคอุตสาหกรรม และคูณด้วย 170.63 เหรียญสหรัฐ สำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษในภาคอุตสาหกรรม อัตราขั้นต่ำของค่าใบอนุญาตรายปี คือ 227.50 เหรียญสหรัฐ และอัตราสูงสุด คือ 90,000 เหรียญสหรัฐ

➔ ภาษีการปล่อยมลพิษทางอากาศ

การเก็บอัตราภาษีการปล่อยมลพิษทางอากาศของประเทศต่างๆ ในสหภาพยุโรป ดังนี้

ประเทศ	อัตราภาษี (เหรียญสหรัฐ)		
	ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)	ไนโตรเจนออกไซด์ (NO _x)	คาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)
บัลแกเรีย	0.02/กิโลกรัม	0.05/กิโลกรัม	-
สาธารณรัฐเช็ก	30/ตัน - 45/ตัน	30/ตัน - 45/ตัน	22/ตัน - 33/ตัน
เดนมาร์ก	1.60/กิโลกรัม	-	-
เอสโตเนีย	2/ตัน - 95/ตัน	4/ตัน - 216/ตัน	0.27/ตัน - 1.36/ตัน
ฟินแลนด์	30/ลูกบาศก์เมตรดีเซล	-	-
ฝรั่งเศส	32/ตัน	27/ตัน	-
ฮังการี	2.40/ตัน	4/ตัน	-
อิตาลี	62/ตัน	123/ตัน	-
ลิทัวเนีย	46/ตัน	67/ตัน	1.75/ตัน
โปแลนด์	83/ตัน	83/ตัน	22/ตัน
รัสเซีย	1.22/ตัน - 6.10/ตัน	1.02/ตัน - 5.08/ตัน	0.02/ตัน - 0.09/ตัน
สโลวาเกีย	33/ตัน	27/ตัน	20/ตัน
สเปน	35/ตัน	-	-
สวีเดน	-	5/กิโลกรัม	-

➔ การซื้อขายมลพิษ (Emissions trading) หรือคาร์บอนเครดิต

มาตรการนี้นำมาใช้ภายใต้ข้อตกลงในพิธีสารเกียวโตที่กำหนดให้ประเทศที่พัฒนาแล้วที่ลงนามไว้ อาทิ สหภาพยุโรป แคนาดา และญี่ปุ่นต้องลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ต่ำกว่าระดับก๊าซที่เป็นมลพิษ ในปี 2533 (ปีฐาน) โดยเฉลี่ยร้อยละ 5.2 ระหว่างปี 2551 - 2555 หากผู้เข้าร่วมโครงการไม่สามารถดำเนินการได้ตามข้อกำหนด จะต้องจ่ายค่าปรับ โดยในสหภาพยุโรปมีค่าปรับอยู่ที่ตันละ 40 ยูโร หรือ

1,740.54 บาท ตามแผนการลดมลพิษ
ในระยะที่ 1 (พ.ศ. 2548 – 2550) และ
เพิ่มค่าปรับเป็นต้นละ 100 ยูโร หรือ
4,351.25 บาท ตามแผนระยะที่ 2
(พ.ศ. 2551 – 2555) ซึ่งสูงกว่าราคา
รับซื้อคาร์บอนเครดิตหลายเท่าตัว
โดยราคาซื้อคาร์บอนเครดิตอยู่ที่
ประมาณ 12 ยูโรต่อตัน หรือ 522.16
บาท (ข้อมูล ปี พ.ศ. 2552)

➡ หลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility : EPR)

☞ ปี ค.ศ. 1991 เยอรมนีมีการบังคับใช้กฎหมายหลักเลี่ยง
ขยะบรรจุภัณฑ์โดยใช้หลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิตและระเบียบ
อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมจากภาคอุตสาหกรรม และ
ขยายไปในผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ จนถึงระบบการจัดการขยะมูลฝอยและ
ของเสียอันตราย

☞ ปี ค.ศ. 2002 สหภาพยุโรปได้ลงมติเห็นชอบกับระเบียบ
ตามการใช้หลักการขยายความรับผิดชอบต่อผู้ผลิตว่าด้วยการจัดการขยะ
อิเล็กทรอนิกส์ 2 ระเบียบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณอุปกรณ์ไฟฟ้า
และอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกนำไปกำจัดโดยการเผาทิ้งและการฝังกลบ และ
เพื่อกำจัดสารอันตรายต่างๆ ที่มีอยู่ในอุปกรณ์เหล่านี้

◎ ระเบียบว่าด้วยการจัดการเศษเหลือทิ้งของอุปกรณ์ไฟฟ้า
และอิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment
: WEEE) จะครอบคลุมผลิตภัณฑ์ทุกประเภทที่ใช้ไฟฟ้าไม่ว่าจะเป็น

เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านไปจนถึงอุปกรณ์ไอที ของเล่นเด็กที่ใช้ไฟฟ้าและเครื่องมือช่างต่างๆ ที่ใช้ไฟฟ้า ระเบียบ WEEE กำหนดว่าภายในวันที่

13 สิงหาคม ค.ศ. 2005 ประเทศสมาชิกต้องรับรองว่าผู้ผลิตมีระบบจัดเก็บขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่แยกจากขยะชุมชน โดยแยกเป้าหมายการใช้ซ้ำ/รีไซเคิลและการแปรรูป (รวมถึงการแปรรูปขยะเป็นพลังงาน) ตามปริมาณน้ำหนักของขยะที่เก็บได้ โดยความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะจากผลิตภัณฑ์เก่าจะถูกเฉลี่ยให้กับผู้ผลิตทุกรายในขณะที่เกิดค่าใช้จ่ายนั้นขึ้น ผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะจากผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยแต่ละบริษัทจะดำเนินการเองหรือผ่านการมีส่วนร่วมในโครงการจัดการขยะของส่วนรวม

⊙ ระเบียบว่าด้วยการจำกัดการใช้สารอันตรายบางชนิด ในอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Restriction of Hazardous Substances : RoHS) เป็นระเบียบที่ควบคู่กับระเบียบ WEEE ซึ่งจะคล้ายกัน ระเบียบนี้ระบุว่า ปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดจะถูกรวบรวมไว้และนำกลับมารีไซเคิลได้ แต่ยังมีสารพิษที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมอยู่ ระเบียบ RoHS จึงกำหนดให้มีการทดแทนวัสดุที่มีสารอันตรายด้วยวัสดุที่ปลอดภัยกว่า ซึ่งจะเป็นการช่วยลดผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ที่ปฏิบัติงานในโรงงาน

รีไซเคิลอีกด้วย โดยตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 2006 อุปกรณ์ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิดในสหภาพยุโรปจะต้องไม่มีสารตะกั่ว ปรอท แคดเมียม หรือเฮกซะวาเลนท์โครเมียม ซึ่งระเบียบนี้จะมีผลบังคับใช้กับผลิตภัณฑ์ทุกชนิดที่เข้าสู่ตลาดกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป เพื่อควบคุมขยะอิเล็กทรอนิกส์

➔ ภาษีบรรจุกภัณฑ์/ถุงพลาสติก

☞ ไอซ์แลนด์

ได้เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2545 โดยมีอัตราภาษีจัดเก็บที่ 0.15 ยูโรต่อถุง หรือประมาณ 6 บาทต่อถุง ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 พบว่าผู้บริโภคให้ความร่วมมือลดลงจึงมีการปรับอัตราภาษีเป็น 0.22 ยูโรต่อถุง หรือประมาณ 9 บาทต่อถุง ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้รับการตอบรับจากผู้ค้าปลีกอย่างดีเพราะทำให้ผู้ค้า

ปลีกลดค่าใช้จ่ายจากการซื้อถุงพลาสติก มีรายได้จากการขายถุงแบบที่ใช้ได้หลายครั้ง แต่ผู้ประกอบการที่เปลี่ยนไปใช้ถุงกระดาษแทนถุงพลาสติกจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มจากเดิมถึง 4 เท่า รายได้จากการจัดเก็บภาษีจะนำเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยและกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

☞ เดนมาร์ก

ได้เก็บภาษีจากผู้ผลิตและผู้นำเข้าถุงพลาสติก โดยกำหนดอัตราภาษีตามน้ำหนักของถุงพลาสติกในอัตรา 22 เดนิชโครนต่อถุงพลาสติก 1 กิโลกรัม หรือประมาณ 125 บาท

จากการรวบรวมข้อมูลและประสบการณ์จากการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการมลพิษในประเทศไทยและต่างประเทศ จะพบว่า มีทั้งประสบความสำเร็จและเกิดปัญหา อุปสรรคมาจากหลายสาเหตุ เช่น อัตราการเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมอาจต่ำไป จนไม่จูงใจให้ผู้ผลิตหรือผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นต้น การแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาและประยุกต์ใช้เครื่องมือนี้ ประกอบกับมาตรการเศรษฐศาสตร์ก็เป็นเพียงหนึ่งในมาตรการเสริมที่จะช่วยกำกับ ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษ โดยส่วนใหญ่จะใช้ร่วมกับมาตรการด้านกฎหมาย ในความเป็นจริงควรจะนำมาตรการอื่นๆ เช่น มาตรการด้านสังคมมาใช้ร่วมกัน โดยศึกษาความเหมาะสมของมาตรการแต่ละประเภทให้สอดคล้องกับสถานการณ์และปัญหาที่ต้องการแก้ไข จึงจะทำให้การนำไปประยุกต์ใช้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสิ่งสำคัญคือเราจำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ ปลุกจิตสำนึก และกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจให้ทุกคนในสังคมร่วมกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อลดการก่อมลพิษ และหันมาใช้วิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมศุลกากร. **พิกัดอัตราภาษี (แบตเตอรี่)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://bta.excise.go.th/rate_tax_battery.php?rate_id=0009.

กรมอนามัย กลุ่มบริหารกฎหมายสาธารณสุข. **แบบคำขอรับใบอนุญาต**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://laws.anamai.moph.go.th/more_news.

กูรู สนุกดอทคอม พีเดีย. **น้ำเสียจากโรงงานฟอกหนัง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://guru.sanook.com/6967/>

โกฟรีดาวโหลด. **เมืองสีเขียว**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://th.gofreedownload.net/free-vector/vector-landscape/green-city-210119/#.VQJnMdLkczs>.

ค่ายพุทธบุตรทำดี. **108 วิธีประหยัดพลังงาน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.tamdee.net/main/columns.php?action=columns>

โครงการพัฒนาความรู้และยุทธศาสตร์ความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม. **การใช้มาตรการเศรษฐกิจเรื่องโลกร้อนของประเทศไทย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.measwatch.org/writing/4583>.

ดวงกมล คล้ายคลึง. **ร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. .... กับการบังคับใช้ในภาคอุตสาหกรรมไทย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.tei.or.th/tbcsd/event/110628_law_Dongkamol.pdf

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. **แนวทางการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยและข้อวิจารณ์ร่าง พรบ. โรงงาน**. ความรู้ นักเศรษฐศาสตร์ไทย ปี 2543 สมชาย หาญหิรัญ บรรณาธิการสมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ บริษัทพีแอลพีวงจำกัด, 2544

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. **การใช้เครื่องมือเศรษฐศาสตร์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม**. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีที่ 8

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2544 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.journal.eco.ku.ac.th/upload/document/thai/20080525104425.pdf>

เดลินิวส์. **มลภาวะทางอากาศในจีนแตะระดับอันตรายอีกครั้ง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dailynews.co.th/Content/foreign/209101/ทรูไลฟ์.เปิดซื้อเลน50รัฐในอเมริกา>. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://travel.truelife.com/detail/1805954>.

พรวิฑู คุ้มคชาภรณ์. **ภาษีสิ่งแวดล้อม (Environmental Tax)**. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปีที่ 3 ฉบับที่ 22 พฤศจิกายน 2556 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://library.senate.go.th/document/Ext6686/6686004_0003.PDF

แพรว. **อาหาร 4 อย่างที่ควรเลี่ยง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://praewpraew.cloudgirlz.com/uncategorized/>

ไพจิตร วิบูลย์ธนสาร. **Green Tax ภาษีเพื่อความสุขของประชาชน**. กรุงเทพธุรกิจ (28 พฤษภาคม 2556) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.vijaichina.com/articles/210>

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และ กอบกุล ราชะนาคร. **เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม**, ชุดความรู้นโยบายสาธารณะ. เชียงใหม่ 2552. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.tuhpp.net/files/B7.pdf>

วารจกนา ศรีนิล. **มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก : ประสบการณ์ของต่างประเทศกับการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย**, วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2555. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://ssde.nida.ac.th/ojs/index.php/jem/article/download/>

สินเชื้อเพื่อสิ่งแวดล้อม. **KTB SME สินเชื่อเพื่อสิ่งแวดล้อม**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=1evrGiWAE0I>

สำนักข่าวเจ้าพระยา. แคลิฟอร์เนียประเดิมรัฐแรกสั่งห้ามใช้
ถุขพลาสติก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.chaoprayanews.com/>

สำนักงานที่ปรึกษาเศรษฐกิจและการคลัง ประจำกรุงโตเกียว.
รัฐบาลญี่ปุ่นทำการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม (Environment Tax). [ออนไลน์].
แหล่งที่มา <http://www.fpo.go.th/>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำรวจความคิดเห็นของประชาชน
เกี่ยวกับภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
สถิติแห่งชาติ, 2556.

สำนักงานเขตวังทองหลาง. ประกาศสำนักงานเขตวังทองหลาง
เรื่อง อัตราค่าธรรมเนียมการเก็บและขนสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา <http://portal.bangkok.go.th/>

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 8 (ขอนแก่น). กำหนดอัตราค่าบริการ
เข้าชมอุทยานฯ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dnp8.com/>

ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยจีน. เกาะติดการเปลี่ยนแปลง เรื่อง จีนต้น
กลไกตลาดซื้อขายคาร์บอนเครดิต.. เชิญไฮ้ตามติดตามรับนโยบายเมืองแรก
ในจีน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.thaibizchina.com/>

ฮ่องกงแฟนคลับ. ฮ่องกงเริ่มเก็บเงินค่าถุขพลาสติกแล้วมีผลตั้งแต
วันที่ 7 นี้เป็นต้นไป. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.hongkongfanclub.com/>

ADB. *strategy for the Use of Market – Based Instruments in
Indonesia’s Environmental Management*, Environment Division, Office of
Environment and Social Development, Asian Development Bank. 1997.

Archive for Carbon Credits. *Carbon Credits for
Dummies*. [Online]. Source : <https://pammvi.wordpress.com/category/carbon-credits/>

County of Hawai'i Department of Environmental Management Solid Waste Division & Recycling Section. **Computers, Electronics & Inkjet/ Toner Cartridges.** [Online]. Source : <http://www.hawaiizerowaste.org/recycle/e-waste/#.VQJsb9Lkczs>

Electronics Recycling Blog. **The Importance of the WEEE Regulations in EU.** [Online]. Source : <https://electronicsrecyclinginsider.wordpress.com/2013/09/18/the-importance-of-the-weee-regulations-in-eu/>

Moms clean air force. **State Of The Union Delivers On Clean Energy.** [Online]. Source : <http://www.momscleanairforce.org/obama-clean-energy/>

Save Money With Alternative Energy. **Time To Go Green.** [Online]. Source : <http://www.save-money-with-alternative-energy.com/time-to-go-green.html>

SkyBlue. **Sustainable Supply Chain.** [Online]. Source : <http://www.skybluesolutions.com/contact-supplychain.asp>.

Sourceable Industry News & Analysis. **Protect Your Business | Environmental Risk Insurance .** [Online]. Source : <http://sourceable.net/protect-your-business-environmental-risk-insurance/>

Thailand Environment Institute. **Development of Economic Tools in Industrial Management.** Department of Industrial Works. Bangkok. 1997

Thankyouocean. **Water Pollution.** [Online]. Source : <http://www.thankyouocean.org/threats/water-pollution/>

Tomorrow is green. **World emissions rebound from recession.**
[Online]. Source : <http://www.tomorrowisgreener.com/world-emissions-rebound-from-recession/>

TOREX. **Environmental Policy.** [Online]. Source <http://www.torex.co.jp/english/company/environment.html>.

URBAN MINING. **Electronic Recyclers International Joins with NBA for E-Waste Recycling Day.** [Online]. Source : <http://urbanmining.org/2011/02/electronic-recyclers-international-joins-with-nba-for-e-waste-recycling-day>.

Water Pollution in Vietnam. **Which water samples are polluted and what can we do to protect water resources from pollution?**
[Online]. Source : <http://environmental-issue-water-pollution-in-vietnam-nguyen-diana.weebly.com/>

มารู้จัก...

มาตรการเศรษฐศาสตร์ในการจัดการมลพิษ

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

ดำเนินการโดย กองแผนงานและประเมินผล กรมควบคุมมลพิษ
92 ซอยพหลโยธิน 7 สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400
<http://www.pcd.go.th>

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และมีลิขสิทธิ์ในเอกสารฉบับนี้